

KO‘P MAQSADLI VERTOLYOTLAR

*Chirchiq OTQMBYu
Havo-desant tayyorgarligi kafedrasida
kafedra boshlig‘i A.T. Rozmetov*

Ko‘p maqsadli AS -532 vertolyoti

Eurocopter konsorsiumi tomonidan loyihirlangan. 1990 yillarning boshida AS-332 Super Puma harbiy variantidagi vertolyoti hozirda har xil modifikatsiyalarda ishlab chiqarilib AS-532 Cougar (Bars) deb nomlanadi va 30 dan ortiq mamlakatlarda ishlatiladi (1-rasm).

1- rasm. AS -532 vertolyoti
Uchuvchilar kabinasi

Kabinada parvozni boshqaruv sistemasi bilan jixozlangan va uning tarkibiga vertikal va yo‘nalish (kurs) ma’lumot kompleksi, uch rangli suyuq kristalli ekran, parvoz mal’lumotlarini elektron tizimi kiradi (2-rasm).

2- rasm. AS -532 vertolyot uchuvchilar kabinasi

Vertolyot borti

Vertolyot borti 21 nafardan 25 nafargacha odam sig‘dirishi mumkin (3-rasm) yoki 4500 kg yuk ko‘tara oladi [1].

3- rasm. AS -532 vertolyot borti

Taktik-texnik tafsilotlari

Ekipaj a‘zolari - 2-3 nafar

Passajirlar soni - 21-25 nafar

Yuk ko‘tarish qobiliyati - 4500 kg

Uzunligi -18,7 metr

Balandligi - 4 ,92 metr

Bo‘sh holatdagi og‘irligi - 4330 kg

Eng katta uchish og‘irligi - 9000 kg

Osma yuk bilan - 9350 kg

Kreyser tezligi - 257 km/soat

Ko‘tarilish tezligi - 7m/soniya

Uchish masofasi 618 km (ko‘shimcha baklarsiz)

Ko‘tariladigan balandligi - 4100 metr

Bir dvigatelli engil vertolyot eurocopter AS -350 B3

Kuchli dvigatel va FADEC raqamli boshqarish sistemasi bilan jihozlangan. To‘liq yuklanish bilan vertolyot 7000 kmgga ko‘tarilishi mumkin (4-rasm).

Parvoz uskunasi ekstremal holatlarda, tog‘ balandliklari va jazirama issiq iqlimi sharoitida uchish uchun ixtisoslashgan. Bu rusmdagi vertolyot parvozi 1997 yilda amalga oshirilgan, shu vaqtdan

buyon vertolyot muntazam ravishda mukammallashtirilmoqda (5-rasm).

Tez va qo‘lay, ushbu vertolyot har xil maqsadda ishlatilishi mumkin.

Ekspertlar ushbu modelning 4- rasm. Eurocopter AS -350 B3vertolyoti borti afzalliklari deb qo‘llanilishning osonligini, konstruksiyaning mustahkamligini, bort jihozlarini ishochliligini hisoblaydi. Aynan Eurocopter AS -350 B3 maksimal balandlikda uchib va 8850 m balandlikka qo‘nib jahon rekordini o‘rnatgan. 2005 yilda vertolyot Everest balandligiga qo‘ngan (6-rasm).

5- rasm. Uchuvchilar kabinasi

6- rasm. Passajirlar uchun joy

Taktik-texnik tafsilotlari

Maksimal tezligi - 287 km/soat

Kreyser tezligi - 285 km/soat

Ko'tarilish tezligi - 10m/soniya

Parvoz davomiyligi - 4.40soat

Maksimal balandligi - 7010 metr

Ekipaj - 1+5 nafar

tashqi o'lchamlari

Vertolyot korpusi uzunligi - 10,93 m

Vint uzunligi - 12,94 m

Balandligi - 3,24 m

Kreyser quvvati – 780 km/soat

Ko'tarilish quvvati – 847o/k [1].

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Internet sayd [http://yandex.ru/ images/ch](http://yandex.ru/images/ch) Coguar.
2. Internet sayd <http://www.crima-on-line./imges/aero/> FADEC 02 ipg